

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Meddelelser

fra

Pensions- og Undervisningsanstalten

paa

Gl. Antvorskov ved Slagelse.

Ved

H. Thaarup,
Forstanderinde.

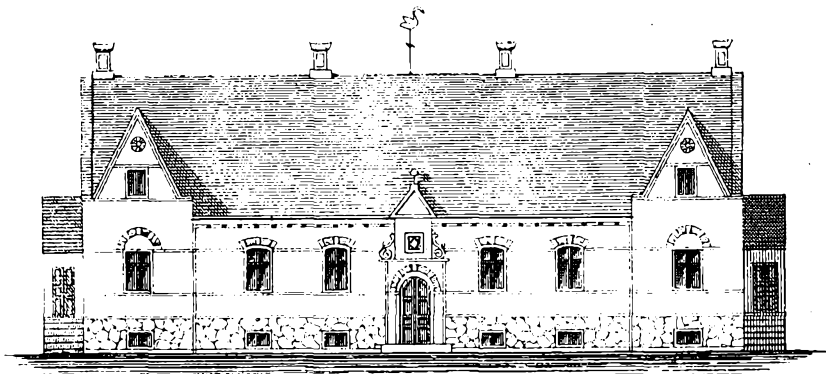

Slagelse.

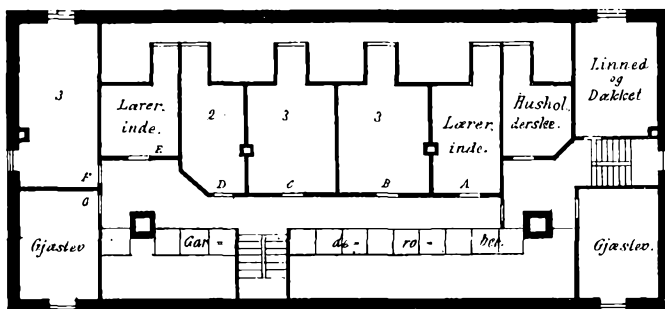
Trykt i „Slagelse-Posten“s Bogtrykkeri.

1876.

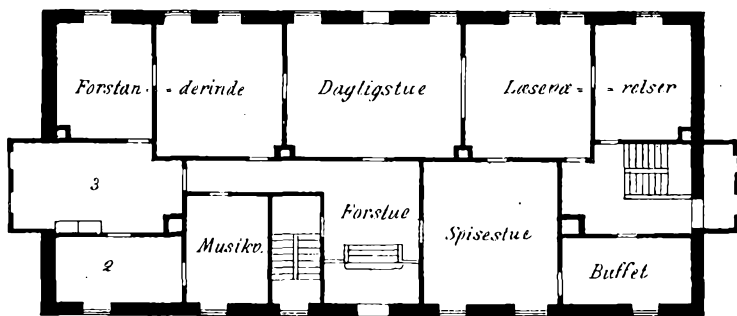
Gl. Antvorskov Pensions og Undervisningsanstalt
for unge Piger.

Forside

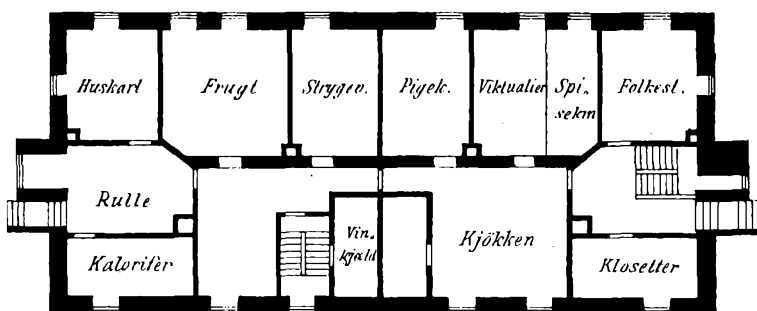

Kvistetage 4½ Al. høi.

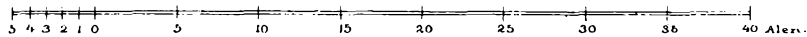

Stue 5 $\frac{1}{4}$ Al. høi.

*De med Bogstaver mærkede Værelser fåa Varme fra Kalorifer'en i Kjælderen.
Elevernes. Soveværelser ere mærkede med Tal.*

Kjælder 3 Al. 21 Tommer høi.

Et par bemærkninger om religionsundervisningen.

Man har så ofte sagt, at hvad vor tid fattes, er mænd; man mener dog vel hermed, hvad man med et græsk ord kalder karakterer. En karakter er egenlig, hvad der er indridset eller indgravet i et emne, f. eks. i sten eller metal, og derfor ikke letteligt skulde kunne afslibes eller udviskes. Hvad der bliver indgravet i personligheden, bliver altså dennes karakter; karakteren er personlighedens særmærke, saaledes som dette må blive ved foreningen af det oprindelige anlæg og de senere påvirkninger. Men mange forskellige ting indgraves på personlighedens tavle, nogle vel så overfladisk, at skriften snart udslibes; men ofte går det og med sjælens tavle som med gamle pergamenthåndskrifter, hvor en senere hånd har skrevet sin skrift ovenpå den oprindelige; hvor dette er tilfældet med den levende personlighed, forvirres karakteren: den oprindelige var måske den bedste, men kan ikke læses, førend den yngre med mølge er borttaget, om den ellers kan borttages, og ofte er personlighedens tavle således overskrevet to, tre og flere gange, at al tydelig skrift mangler: personligheden har mistet sit særpræg, sin karakter.

Jeg troer nu ikke, at den sætning, at vor tid mangler karakterer, i denne almindelighed er sand; vel er der mange forvirrede, forplumrede, utydelige og derfor svage karakterer, mange personligheder, som ikke fik indskriften så dybt indgravet, at den stod uudslettelig i personlighedens grund; men alligevel forekommer det mig, at den nuværende slægt har ikke få karakterer, og at vor tid har en langt stærkere karakterdannende kraft end den nærmest forudgående slægts tid. Men spørgsmålet er, hvad der indgraves i personligheden, — thi herpå beroer det jo, om det bliver store, højsindede, ædle karakterer, — og hvor dybt skriften indgraves, — thi derpå beroer det, om det bliver stærke

karakterer. Har vor tid en stærkere karakterdannende kraft, så har den også en stærkere karaktersvækkende kraft; thi forlystelsesyge, vellevnet, madstræbet med sit småsind, først og fremmest vantroen, ere magter, som medføre selvfortabelse, idet de svække, nedbryde og omsider udlette den store, ædle og stærke karakter, og indgrave i personligheden den indskrift, der vier den til usselhed og død; kun ædle og højsindede karakterer have et livsideal, det er værdt at leve for, værdt at lide for, ja at dø for; kun rene og ædle og stærke karakterer forstå derfor at leve, og at bære den lidelse, det koster at føde sit ideal, sit livssyn til verden, og kun sådanne forstå at være lykkelige i deres lidelser. Kun sådanne karakterer løfte deres samtid, deres folk; kun sådanne kunne frelse Danmark.

Hvorfor fattes tiden da mænd i denne betydning af ordet? hvis så er, da er det, fordi den fattes kvinder, storslåede, ædelt følende, højt ligende og stærke, kvindelige karakterer. Jeg er viss på, at enhver virkelig stor mand skylder sin moders eller en anden kvindes indflydelse sin karakters grundretning; og hvorfor taler da ikke historien derom, hvorfor nævner den saa sjældent de store mænds mødre? fordi den kvindelige storhed som oftest viser sig i den ydmyge, stille, skjulte virken og liden. Man søger karakterstorheden på verdensskuepladsen alene, langt hyppigere findes den i det skjulte, i lønkammeret, i bedekammeret.

Den opgave, at uddanne den unges personlighed til en sådan karakter omfatter naturligvis både hans (hendes) åndshjerte- og villies-liv. Det er hovedopgaven for al opdragelse og ægte dannelse, for så vidt altså også skolens hovedopgave. Hvorvidt vore mange forskellige slags skoler have stillet sig opgaven klart for øje, og hvorvidt den kan nåes ved den nuværende ordning af vort skolevæsen, fortjener en langt udførligere drøftelse end den, der kan helliges den paa disse faa sider; kun ét vil jeg bemærke: at det synes mig uomtvisteligt, at skolen hos os lægger altfor ensidigt vægt på kundskaben og dermed på forstandsudviklingen, medens personlighedslivets andre sider for lidet påagtes, for ikke at sige forsømmes; og herved nåes stundom snurige resultater: fagene ere jo såre mange; thi det unge menneske bør være såre vel undervist helst i alle videns grene; hver enkelt lærer stræber så at gjøre sin lærling så kundskabsrig i sit fag, som han selv er, og således kan det ske, at en dreng på 17 år får laudabilis, ja måske egregie i alle fag, medens måske ikke en

eneste af professorerne kunde underkaste sig samme eksamen uden i sit eget fag. Har så det unge menneske vundet noget derved for livet? for sin levedygtighed? for sit villiesliv? for sit personlighedsliv? ubetinget nej! han har efter al sandsynlighed tabt. — Den samme fare truer vore andre højere skoler.

Al ære for al god kundskab! men at ville fordre en professors viden af et ungt menneske midt i sin udvikling, dygtighed i alle videnskabsfag, ja blot at ville fordre så udstrakt og broget en viden, som man nu fordrer i 15-årsalderen i vore realskoler, fremmer ikke sand og sund dannelse. Det er et fejlsyn på personlighedsopgaven, der har forledet til dette misgreb. Og når man nu til fordel for dette misgreb udskyder det fag, som af alle har den dybest gribende karakterdannende kraft, så må man ikke undre sig over, om den unge, der kommer ud af kundskabsskolen ind i livets skole, som udelukkende lægger an på at præge hjerte- og villies-livet, får sig inddannet en karakter, under hvis indflydelse alt, hvad der er lavt og uædelt så let overgroer personlighedslivet. Thi de mange kundskaber frelse ham sandelig ikke derfra.

Det fag, der i mange af vore højere skoler er så ringeagtet, at man egenlig helst vilde have det helt udelukket, er undervisning i den kristelige religion. I latinskolenes øverste klasser er udelukkelsen jo alt fuldbyrdet. Havde man indset, hvor uundværlig kristeligheden er for et sundt åndsliv, et lykkeligt og ædelt hjærteliv, et kraftigt villiesliv, vilde man vel ikke have gjort det; havde man indset, at ene og alene kristelighed er istand til at udjage alle onde, samfundsomstyrtende ånder af det borgerlige såvelsom af det huslige samfund, så havde man vel endnn mindre gjort det. En karakter, som forstår at leve, fordi den har noget at leve for, der er bedre end livet og stærkere end døden, må være en karakter i kristelighed. Dette gælder om alle, men måske endnu mere om kvinder end om mænd. Gode og nyttige kundskaber, æstetisk dannelse, smukke færdigheder — det er altsammen gode elementer til et rigt sjæleliv; men det er ikke nok til at stålsætte en karakter, allermindst ligeoverfor de mange og stærke magter, som ellers ville misdanne den. Jeg vil tale med den kvindelige karakter for øje, og da nævne, at kvindelighedens blomst så såre snart vissner, når det hjærtemuld, den groer i, ikke er kristeligt gennemarbejdet, ikke frugtbargjort af himlens dugg og nådens solvarme. Og hvorledes skulde en

kvinde kunne opfylde sit kald til at være hustru og moder, opfylde det som sit adelskald, og føre sit liv som et triumftog gennem smerter, gennem lidelser, gennem fattigdoms kår — eller måske gennem rigdommens endnu farligere — gennemføre sit livs storværk at være sin husstands gode engel, og indriste højsindets og den kristeligt gennemdannede karakters adelsbrev i sine børns hjerter, hvis hun ikke selv er dannet i kristelighed? en sådan hustru, en sådan moder er en stor kvinde; thi hun gör en stor gerning. Men nu de desværre mange kvinder, som ikke blive hustruer? nu vel! de blive f. eks. lærerinder, eller lignende; kan alle deres skolekundskaber eller deres hænderes gerninger give dem livsnæring for villie og hjærte, give dem trøst i sorg, kraft i ulykke, kort: gøre dem lykkelige? uden kristelighed ville deres tanker og hjerter skrumpe sammen; de ville blive tørre og vissne og glædeløse, medens de i kristelighed ville få mere og mere kraft til at bære deres livs kår, ville få glæde af deres gerning til det sidste, ville vinde kærlighed og taknemmelighed, fordi de altid ville være hjærtefriske og sjælesunde; også en sådan kvinde har et adelsbrev at fyldestgøre for sig selv, for sit fædreland, ja for guds rige, idet hun lever for at indpræge adelsmærket i sine lærlinger. Hvad her er sagt, gælder om alle livsstillinger; ethvert menneske **kan** i sin livsstilling vise det menneskelige adelsmærke, idet det kristelige livssyn er et evighedssyn, der oversvæver døgnets hverdagstanker. Men til saadanne mænd og kvinder kan da kun kristendommen præge et menneske. Den såkaldte religionsundervisning, d. e. undervisning i kristendommen, er da visselig nødvendig, når skolen skal lægge an på at danne ædle karakterer, at danne levedygtige, kraftige personligheder. Men lægge vi da mærke til, hvor lidt frugt den synes at bringe, må vi visselig sukke og spørge: hvor ligger fejlen? fejlen ligger deri, at læreren behandler kristendommen som et blot kundskabsfag, ligesom andre skolefag. Gælder det om al undervisning, at den kun er karakterdannende i samme grad, i hvilken læreren har det i sin magt at fortælle eller foredrage genstanden med sådan ånd og sådant liv, at han river lærlingen med sig, så alle enkeltheder blive levende i ham, og af sig selv slutte sig sammen for ham til en så klar og fyldig enhed, at han føler, at den er værd at leve for, så gælder dette om ingen undervisning i højere grad end om religionsundervisningen: skal nogen undervisning strømme fra hjærtet for at løfte go udvide

hjærtet, da er det denne; (og al undervisning, der skal være karakterdannende, må have udvidende og løftende kraft). Ja selv om den tidligste børneundervisning gjælder dette; vel sandt, at man må begynde med det simpleste, med barnligt at fortælle børnene bibelske historier, enkeltvis; men fortælles disse således, at de kun blive føde for barnefantasien, så at børnene kun opfatte dem som „historier“, og ikke få indtrykket af, at de ere historie, — så er undervisningen forfejlet, og end mere, når der fortælles med denne påtagne, saglende, forlorne barnlighed, som man stundom træffer paa hos religionslærere, der selv have mistet barnelivets sidste morgenskær. En forfejlet religionsundervisning er det dog også, når man kun bruger de bibelske historier til at lære børnene nogle eksempler på dyd og gode gerninger, som f. eks. „den lydige Abraham“ paa lige linie med „den dydige Kristiane“. Giver man så endelig barnet en af disse „historier“ for som lektie, der skal læres udenad, så har man så visst som nogen ting fået livet taget af kundskaben, og istedenfor livsnæring givet barnet en pind at tygge på, som det, så snart det er blevet voksent, kaster fra sig som værdiløs.

Naturligvis må læreren fortælle de bibelske begivenheder således, at lærlingen efterhånden seer dem i sammenhæng, og får overblik over de nærmest sammenhængende som en enhed; disse mindre enheder må atter vises i sammenhæng, som udgørende hele historiske tidsafsnit. De bibelske „historier“ må overhovedet fortælles som historiske begivenheder; ellers forfalsker man den bibelske historie, der består af lutter historiske, indbyrdes sammenhængende begivenheder. Hvo som ikke selv troer dette, skulde være så samvittighedsfuld, at han aldrig paa-tog sig at undervise i kristendom; thi kristendommen er først og fremmest historisk virkelighed. De enkelte begivenheder have nu vistnok alt som sådanne deres betydning; men til historisk klart overblik kommer man jo ikke, uden ved at se begivenhedernes sammenhæng. Det er en sådan undervisning, unge mennesker efter deres konfirmation bør have. Jeg vil forsøge at oplyse sagen lidt nærmere.

Kristendommen forudsætter jødedommen, og kan ikke opfattes historisk uden i sammenhæng med denne; altså maa undervisningen begyndes med jødefolkets historie. Men dette folks historie er aldeles enestående i verdenshistorien; den jødiske folkehistorie er begyndt og udviklet og foreløbigt af-

sluttet ved umiddelbar styrelse af Gud: ved Abrahamspagten satte Gud sig forud i pagtforhold til dette folk, som til intet andet; i Ægypten fødtes det som folk, og vi kunne ikke nævne noget andet land som folkets oprindelige fædreland; det kan derfor ikke undre os, at skønt det havde en række af hellige overleveringer både i tro og i sæder, saa var det dog ægyptiseret, havde ægyptiske sæder og vaner og tænkemåde. Skulde dette folk løfte den både timelige og åndelige arv, som Abrahamspagten havde forjættet det, så måtte det lære at fatte sig selv som Guds ejendomsfolk, lære, at dette alene var dets folkemål, sat af Guds frie nåde. Men så måtte det altså opgive Ægypten for Kanaan, lære, at frasige sig alt ægyptisk, såvel som alt andet hedensk uvæsen, så måtte det lære, at Gud er en fortærende ild imod al synd; og derfor måtte „loven føjes til for overtrædelsernes skyld“. Men derfor måtte også Israels folkehistorie udvikles i skarp afsondring fra alle hedenske folk, så at alle folkeudviklingens løftestænger alene bleve satte i bevægelse af Jehova. Vi kunne derfor sige, at fortællingen af den jødiske folkehistorie væsenligst er fremstillingen af Jehovas åbenbarelsers historie; Jehova har givet sig en historie her på jorden, givet sig den først i jødefolket; dets historie er derfor væsenligt Guds åbenbarelsers historie; hele jødefolkets tilblivelse, udvikling, historiske betydning og skæbne vilde ellers være en uløst og uløselig gåde. Et knuesnde bevis mod mirakelfornegterne er det da, at et helt folk således historisk uimodsigeligt har ført sit historiske folkeliv gennem en uafbrudt kæde af indbyrdes sammenhængende gudsåbenbarelses. Men naturligvis gælder dette idethele om gudsfolkets historie, kirkehistorien, såvel i den nye som i den gamle pagt: gudsfolkets historie er Guds historie i folket.

Skulde jeg lidt nærmere antyde hovedomridsene af den jødiske folkeudvikling, seet i denne ramme, da vilde jeg, med forbigåelse af forhistorien og Abrahamspagten (Menneskenes forhold til El Schaddai) sige, at Jehovaåbenbarelsernes første række er den, i hvilken han åbenbarer sig i synlig hellighed og herlighed som en ild, der fortærer synden for at frelse synderen, altså den række, der begyndte med hans åbenbarelse for Mose i den brændende tornebusk, fortsattes i ildsøjlen og herlighedens sky over den tordensky, hvis lyn knitrede om Sinai, og fuldendtes, idet herlighedens sky tog bolig over nådestolen, og således overstrålede lovtavlerne i arken. I denne åbenbarelsesform trådte

folkets Herre i medfør af pagten med Abraham, just som Den, der vil frelse Abrahamsfolket og føre det til fuld besiddelse af den forjættede arv, altså som Den, hvis nåde mod folket må kræve dets hellighed, i forhold til sit folk som lovens giver, altså som folkets konge, hvis tronstol midt iblandt folket dog altid var nådestolen. Til denne åbenbaringsform knytter sig da umiddelbart hele lovgivningen og navnlig offerloven med den hele gudsdyrkelse, og af denne især som hovedstykke præstestandens og det ypperste-præstelige embedes indstiftelse; og hele folkehistorien lige til det babyloniske fangenskab må, forat forstås, sees som udslaget af den ægyptiserede folkeånd's sejge kamp mod Kongen på nådestolen, lovens giver. Den jødiske folkehistorie viser sig i dette tidsrum som en række af folkeoprør, men også som en række af Guds sejre over alle oprørstilstande.

Da ørkenvandringen var tilende, og Herren ved pagtens ark havde banet sit folk vej gennem Jordans skummende bølger, som endnu skilte det fra det forjættede land, måtte folkeudviklingen selvfølgelig føres i en ny retning foruden i den forrige; skal landet vindes, må fjenden udryddes: det ukrigerske gudsfolk må uddannes til et kampfolk mod rigets fjender, det vil sige: Herrens folk er Herrens hær mod hans riges fjender. Da derfor den fremmede mand med slagsværdet mødte Josva, og nævnede sig som „høvdingen for Herrens hær“, som Jehova Zebaoth, og gav Josva det samme bud, som Jehova havde givet Mose: „drag dine Sko af, thi du står på hellig grund“, da kendte Josva ham øjeblikkeligt, og forstod, at nu, som da, var det en ny gudsåbenbaring, der skulde begynde med et nyt afsnit af folkehistorien: Jehovas åbenbarelse som Jehova Zebaoth. Josva erkendte sig da øjeblikkeligt for kun at være denne hövding's underfører, viss på, at saalænge dette forhold bevaredes, vilde folket sejre. Herrens folk sejrer kun, når Herren selv er dets hærfører. Og hærføreren tøvede jo ikke med straks i begyndelses-sejren at vise sin underfører forbilledet for slutningssejren, der skal ende alle gudsfolkets kampe, vise ham, at når Herren lader sine syv basuner lyde, må Jerichos stærkeste mure falde. Her ved må det nu ikke glemmes, at hærens krigshøvding tillige var sin hærs dommer; det var jo i al sandhed folkets konge, der stillede sig i spidsen for folket som sin hær — kun i menneskelig (eller englelig) åbenbaringskikkelse. Israels dommere vare derfor ikke blot høvdingens underførere, kårede af ham selv, hver

i den ham belejlige tid, men også hans underdommere; thi at Jehova selv var den, der vakte og valgte dommerne og selv som overhøvding førte sin hær til sejr, sees jo af dommernes historie; man erindre blot Deboras, Gideons og de andre bekendte dommers historie. Dette forhold mellem Jehova Zebaoth og dommerne fortsattes også, da efter folkets ønske og med Herrens samtykke konger havde afløst dommerne; dommerembedet nåede kun sin fulde udvikling i kongeembedet. Og dette forhold, at Herren selv førte sit folk til sejr, og fra nådestolen svarede sine udkårne underhøvdinger, vedvarede under alle theokratiske konger, indtil det davidiske rige blev omstyrtet.

Endelig var der en tredje åbenbaringsform, der vel kan siges at være begyndt, foruden med Mose selv, også i en enestående begivenhed alt i ørken (4 Mos. 11, 25), men som dog ikke kom til sin fulde betydning for folkeudviklingen før i dommer- og konge-tiden, næmlig Herrens åbenbaringer indenfra i selve menneskeånden, den hele åbenbaringsrække gennem profeterne: Herren vil ikke blot bo hos sit folk, men i sit folk og være dets fylde. Denne åbenbaringsrække fortsatte sig længst; den ophørte først efter folkets hjemkomst fra Babylon; da først var Herrens åbenbarelsers historie i den gamle pagts tid afsluttet, det er at sige: Israels folkehistorie som Herrens folks historie var foreløbigt afsluttet; thi Herren havde fuldt åbenbaret sig for og i sit folk; da ypperstepræstens, kongens og profetens gerning var kommen til fuld udvikling, da stod dette folke-rige som Guds rige, enestående blandt alle riger paa jorden, enestående i synd, men også enestående i herlighed; thi dette folk var dannet ved og gennemtrængt af messiastanken og messiasgerningen; nu havde det kun at vente, indtil tidens fylde var kommen, indtil Jehova selv, Kristus, der havde været klippen, der fulgte dem, var bleven „menneskens Søn“.

Her må så „menneskens Søns“ levnetsløb fortælles under de givne synspunkter, hans profetiske, ypperstepræstelige og kongelige gerning; hvorpå da det nye Israels historie, som hans kongelige embedes historie i hans menighed, må fortælles.

Jeg har her givet en prøve på, hvorledes jeg mener, at kristendommen bør foredrages for unge mennesker, der ere over konfirmationsalderen: ingenlunde som en kæde af læresætninger, ingenlunde som en kæde af bestemmelser for det sædelige liv, men som en virkelig historie, navnlig som Guds riges historie i

den gamle og i den nye pagt; og medens denne fortællles og forklares, vil da ganske af sig selv alle dogmer og hele den kristelige sædelære indgraves i tilhørernes hjerter.

Giv en sådan kristendomsundervisning i skolerne, i de lærdes såvel som i de ulærdes øverste klasser, så skal det nok vise sig, om kristendomsundervisningen har karakterdannende kraft for hele livet, ja om nogen anden undervisning har en magt som denne.

K. F. Viborg.

Virksomheden paa Gl. Antvorskov.

For henved to Aar siden udstedte Hr. Art.-Kapit. Th. Schou en Plan til en Pensions- og Undervisningsanstalt for unge Piger, hvilken han agtede at lade indrette paa Gl. Antvorskov ved Slagelse. Allerede tidligere havde jeg modtaget en Opfordring til at modtage Pladsen som Forstanderinde, og den ovennævnte Plan fremkom efter Forhandling mellem Kapit. Schou og mig.

Det, der væsentlig skulde give denne Undervisningsanstalt dens ydre Særpræg, var dens Beliggenhed paa Landet og Optagelsen af Husgjerning som et Undervisningsfag. Naar øvrige Betingelser ere tilstede, vil altid Landet lettere end Hovedstaden muliggjøre en saavel legemlig som sjælelig sund Udvikling, og ved Medtagelsen af Husgjerning kan man haabe at afhjælpe et for de fleste Kvinder føleligt Savn, idet man, Side om Side med den aandelige Uddannelse, stræber at fremkalde Sansen for det, der af saa mangen ung Pige betragtes som noget ganske underordnet, nemlig det huslige.

Jeg kunde saameget lettere efterkomme den til mig rettede Opfordring om at forestaa en saadan Virksomhed, som jeg allerede i Foraaret 1871, førend jeg havde lært Kapit. Schou at kjende, havde udkastet en Plan til en kvindelig Undervisningsanstalt paa Landet, der i alt væsentligt samstemmede med nærværende, og hvori netop de ovennævnte to Hovedpunkter vare stærkt betonedede. Jeg havde deri udtalt, at Formaålet var „at uddanne Barnet til en huslig og veloplyst Kvinde“ og det er stadig min Tro, at enhver, der i Sandhed vil virke for Kvindens Tarv, bør arbejde med dette Maal for Øje.

Virksomheden paa Gl. Antvorskov tog sin Begyndelse d. 3dje Maj 1875. Paa Aabningsdagen samledes en Del Mænd og Kvinder, der alle havde støttet Foretagendet ved deres Vel-

vilje og Anbefaling og hvis Navne derfor ogsaa bør nævnes her: Etatsraadinde Casse, Geheimeraad Classen, Rektor Fr. Dahl, Konferentsraad Madvig, Pastor Dr. Viborg; Etatsraadinde Westenholz var forhindret ved Sygdom. Desuden vare flere af Omegnens Beboere særlig indbudne. Efter at Kapit. Schou havde givet en kort Fremstilling af Principperne for Ordningen af Virksomheden, holdt Dr. Viborg en Tale, hvori han udviklede, hvilken Betydning den af Anstalten tilsigtede Uddannelse vilde kunne have for Kvinden. Derefter besaa de tilstedeværende hele Bygningens Indretning.

Foranstaaende Tegning viser Hovedbygningen gennem de forskellige Etager. Til nærmere Forstaaelse skal kun bemærkes, at den i Kjælderen anførte Calorifer, som skyldes afdøde Professor C. Krarup, tjener til om Dagen at opvarme og om Natten at ventilere de i Kvistetagen værende Soveværelser. Ogsaa fire Værelser i Stueetagen (Dagligstuen, Spisestuen og begge Læseværelserne) ere forsynede med Ventilationskakkelovne, hvortil høre Luftledninger under Gulvene. I en Udbygning findes Vaskehus samt Badeværelse (varme Bade og Styrtebade) med tilhørende Paaklædningsværelse.

Af de 16 Pladser, som findes, vare først i Maj 12 besatte. 1 Elev forlod Undervisningsanstalten efter nogle Dages Forløb paa Grund af Sygdom; i Efteraaret udgik 1 Elev og indkom 1. Kursus'et er toaarigt. Saafremt Antallet kræver det, fordeles Eleverne i fire Afdelinger; ved et mindre Antal af Elever, saaledes som Tilfældet har været iaar, haves kun 2 Afdelinger, af hvilke enhver for Husgjerningens Skyld tvedeles en Gang om Maaneden i Løbet af 14 Dage, saaledes at den ene Halvdel læser, mens den anden gaar i Huset, og omvendt. Eleverne undervises i boglige Kundskaber af to paa Stedet boende Lærerinder og af undertegnede samt fem Lærere. I Egenskab af Husmoder leder jeg selv Indøvelsen af det indre Husvæsen, medens Lærerinden i Husgjerning vejleder Eleverne i Madlavning og Vask. I den Uge (for hver Elev én om Maaneden), hvori Husgjerningen indøves, deltager Eleven kun for saa vidt i den øvrige Undervisning, som hun er tilstede i Religions-, Naturlære- og Naturhistorie-Timerne, i Reglen en Time hver Eftermiddag, altsaa paa en Tid, hvor der ikke falder nogen uopsættelig Husgjerning.

Huset er indrettet med et Hjem som Forbillede. I Overensstemmelse med hvad der udtaltes i Planen, bør den unge Pige udvikle sig selvstændigt og praktisk for Livet, men derved paalægges der hende ganske vist allerede i Uddannelsestiden her et større Ansvar end det, der følger med den blot theoretiske Uddannelse, idet her stræbes hen til ikke at binde ved ydre Love og Baand, men, i Samklang med den for vor Nation karakteristiske Tilbøjelighed til lovbunden Selvstyre, at gennemføre den Anskuelse, at de unge skulle stille Fordringer til sig selv, saa at de selv ville netop hvad de skulle. Da først komme de til at føle sig ret frie og kunne i Virkeligheden ogsaa være det.

Hvad der ved Indbydelsens Udstedelse erklæredes at være Grundanskuelsen, vedkjender jeg mig endnu i fuldt Maal og aftrykker derfor her en tidligere Udtalelse derom:

„Som det vil skjønnes af Planens Anlæg, er det Formaalet, at den unge Pige skal dannes praktisk for Livet i dette Ords fulde Betydning, saa at det maa komme til at gaa op for hende, at kun ved at uddanne sig til et nyttigt Medlem af Samfundet og ved at udvikle sin Aand og sit Hjærte, kun saaledes bliver hun sat i Stand til at leve paa den rette Maade, lige langt fra enten at blive egenraadig i Selvforgudelse eller et blot Redskab i bange Forsagthed, men lykkelig, hvilke end hendes ydre Forhold blive. Hun skal have Følelsen af, at hun har en Gjerning i Livet, og at hun som ethvert tænkende Væsen har et Ansvar, som hun for ingen Pris vilde miste; thi derved vilde hun komme til at opgive sig selv. At hjælpe til en saadan almindelig Udvikling maa være Undervisningens Formaal. Ved Barneundervisningen lægger man særlig Vægt paa Kjendsgjæringer, paa de enkelte Begivenheder, hvorfor Barnet gaar ud af Skolen med mange Indtryk. At fæstne og ordne disse Indtryk, aabne Blikket for alle Enkelthedernes fornuftmæssige Sammenhæng og Begivenhedernes nødvendige Udvikling, dette maa Undervisningen for den mere modne Alder lægge Hovedvægten paa og virke dertil ved Sammenstillinger og Oversigter i Forbindelse med Bibringelse af mere positive Kundskaber.“

I det 10aarige Kursus vil Eleven successivt have anvendt et halvt Aar til Husgjærning, de øvrige tre Fjerdedele af Tiden anvendes til boglig Undervisning, og den forløbne Tids Erfaring har godtgjort Rigtigheden af en Bitanke, der har været forbunden med denne Ordning, nemlig at den Hvile,

som Eleven i Husugen har fra det aandelige Arbejde, i Forbindelse med det regelmæssige og rolige Liv man kan føre paa Grund af Anstaltens Beliggenhed paa Landet, er i høj Grad heldig for Helbredets og forhindrer den ved Undervisning saa almindelige aandelige Overanstrengelse, mens det har vist sig, at den legemlige Træthed, der i Begyndelsen og navnlig af de aldeles uøvede spores ved Husgjerningen, ikke er af videre Betydning og har tilfølgende, at det boglige Arbejde bagefter optages med saa meget desto større Liv; saaledes, at der er Grund til at tro, at en flink Elev med gode Forkundskaber ved Udgangen af det toaarige Kursus, til Trods for det halve Aar, hun har anvendt til Husgjerningen, vil indtage det samme hæderlige Standpunkt, som det, hvorpaa en Elev under samme Forudsætninger befinder sig ved Udgangen af hvilketsomhelst theoretisk Kursus, der har udelukket den praktiske Husgjerning som Opgave.

Den i Indbydelsen meddelte Undervisningsplan, som, før Planen traadte over i Virkeligheden, nærmest maatte betragtes som et Udkast, der kunde modificeres og udvikles nærmere ved Forhandling med de forskjellige Lærere og Lærerinder, hvilke dengang endnu ikke vare ansatte, aftrykkes ogsaa her:

„a. Modersmaalet, 6 Timer ugentlig. Sproglære med megen Analyse, Øvelse i Oplæsning, samt Udarbejdelser i Modersmaalet, endvidere dansk Literaturhistorie, i Forbindelse med Oplæsninger af udvalgte Stykker af Literaturen.

b. Fremmede Sprog. Fransk bliver Hovedsproget, hvorpaa der skal anvendes 6 Timer ugentlig, desuden Engelsk eller Tysk efter frit Valg, 4 Timer om Ugen. Foruden megen Læsning med Oversættelse af gode Forfattere, samt Studium af Sprogets Grammatik og Literaturhistorie vil der blive lagt fortrinlig Vægt paa Oversættelser, saavel mundtlig som skriftlig fra Dansk til det fremmede Sprog, saa at Eleven kan erhverve sig saa megen Kundskab til Sproget, at det ikke vil falde vanskeligt at tale dette, navnlig naar man ved et Ophold i det fremmede Land faar Lejlighed dertil.

c. Historie, 4—5 Timer ugentlig. Nordens Historie læres mere udførligt, de andre Landes Historie meddeles udtogsvis, enkelte vigtigere Perioder fuldstændigere, særlig Vægt vil blive lagt paa Fremstilling af Kulturens Udvikling.

d. Naturkundskab 8 Timer ugentlig.

1. Naturlære vil blive lært hovedsagelig ved Foredrag. Af denne Videnskabs rige Indhold vil der mindre blive lagt Vægt paa den mekaniske Fysik, hvis Udvikling forudsætter matematiske Kundskaber, hvorimod Elektricitet, Magnetisme, Elektromagnetisme og tildels Varme- og Lyslære formenes at indeholde et fortrinligt Stof til Dannelse.
2. Geografi, fornemmelig fysisk; der anvendes en mindre Lærebog og større Værker i Uddrag til Belysning af det lærte.
3. Zoologi, særlig det menneskelige Legemes Bygning; mindre Lærebog i Dyrenes Naturhistorie. Dette Fag læres om Vinteren.
4. Botanik, særlig Planternes Bygning, Ernæring og Forplantning. Dette Fag læres om Sommeren.

e. Religion, 2 Timer ugentlig, derunder Kirkehistorie mest i Form af Foredrag, og Bibellæsning.

f. Regning og Tegning, 1—2 Timer ugentlig i hvert af disse Fag.“

Den i det forløbne Aar fulgte Uundervisningsplan er følgende:

Religion,

2 Timer ugentlig.

1ste og 2den Afdeling. „Forhistorien“ gennemgaaet indtil Patriarcherne, disses Historie med den forbilledlige Betydning, den jødiske Folkehistorie indtil Rigets Deling, samt Jesu profetiske, ypperstepræstelige og tildels hans kongelige Gjerning (jfr. foranstaaende Udvikling af Dr. Viborg).

Modersmaalet,

6 Timer ugentlig.

A. Oplæsning, Analyse, Stile, Mythologi 3—4 T.;

B. Literaturhistorie 2 T.

A. 1ste Afdeling: Jævnside med Oplæsninger af forskellige Forfattere er en Time ugentlig bleven anvendt til Analyse, støttet til Bojesens Sproglære. To Stile om Maaneden af forskelligt Indhold ere blevne leverede. Dernæst er den norske Gudelære gennemgaaet mundtlig, knyttet til Oplæsning af

„Nordens Guder“. En Del af den græske Gudelære er ligeledes gennemgaaet, ledsaget af Oplæsninger af „Iliaden“. Dorphs lille Mythologi er benyttet.

2den Afdeling. Undervisningen er ledet paa samme Maade som i 1ste Afdeling, kun har man her ikke haft Oplæsninger af „Iliaden“.

B. 1ste Afdeling. Kort Oversigt over de forskjellige Perioder i den danske Literatur; af disse er temmelig udførlig gennemgaaet Oldtiden, Middelalderen, Reformationstiden, det lærde Tidsrum og Holbergs Tid. Undervisningen, der har været ledet med stadigt Henblik paa Kulturens Udvikling, har tillige været ledsaget af en Del Oplæsning, hovedsagelig af Eddaerne, Saegaer, Folkeviser og Holbergs Værker. Fra Reformationsperioden har Strøms Literaturhistorie været benyttet som Grundlag.

2den Afdeling. Som 1ste Afdeling.

Fremmede Sprog.

10 Timer ugentlig.

A. Fransk 6 T., **B.** Efter Valg Engelsk eller Tysk 4 T.

A. 1ste Afdeling. Den største Del af Syntaxen er gennemgaaet efter Noel og Chapsal's Grammatik. Til skriftlige Opgaver er benyttet dels Gregersens dansk-franske Øvelser, dels Sætninger efter de til Chapsal's Grammatik hørende Stiløvelser; til mundtlig Oversættelse fra Dansk Skuespillet „Kvindens Vaaben“; som Læsebog „La France littéraire“ af Herrig og Burguy; i denne er læst og oversat Uddrag af forskjellige Forfattere. Endelig er der uden foregaaende Forberedelse oplæst: „Le dernier Abencerage“ af Chateaubriand, „Le village“ af Octave Feuillet, „Mlle. de la Seiglière“ af Jules Sandeau, „La petite Fadette“ af George Sand, nogle af Tøpffers „Nouvelles génoises“, „Les contes de la reine de Navarre“ af Scribe og „Athalie“ af Racine. — Stil to Gange om Ugen og Diktat én Gang. Det franske Sprog er benyttet ved Undervisningen.

2den Afdeling. Elevernes Standpunkt med Hensyn til det franske Sprog har i denne Afdeling været meget forskjelligt. For Begynderne er til mundtlige og skriftlige Øvelser benyttet „Hundrede Timer i Fransk“ af Eibe efter Ollen-

dorffs Methode, samt lettere franske Læsebøger. For de viderekomne er brugt de samme Bøger som i 1ste Afd., kun har Fremgangsmaaden været noget langsommere. I Grammatikken er Formlæren gennemgaaet, navnlig er der lagt Vind paa Bøjning af Verberne, saavel de regelmæssige som de uregelmæssige; lidt af Syntaxen er medtagen. Til Oplæsning uden Forberedelse er benyttet nogle af Fortællingerne af „Au coin du feu“ af Sonvestre, „Le roman d'un jeune homme pauvre“ af Octave Feuillet og „Le puff“ af Scribe. Ogsaa i denne Afdeling er ugentlig skrevet to Stile og én Diktat, ligesom ogsaa det franske Sprog er bleven benyttet ved Undervisningen.

B. 1ste Afdeling. Som Læsebog er i begge Afdelinger benyttet „Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter“ af Listov, 1ste og 2det Hefte; til skriftlig og mundtlig Oversættelse fra Dansk „Engelske Stiløvelser“ af Listov, 3dje Afdeling, hvoraf omtrent det halve er gennemgaaet; til Oplæsning uden Forberedelse forskellige Fortællinger af Bulwer og Dickens samt nogle Digte af Byron og Longfellow. En skriftlig Oversættelse er leveret ugentlig. Det engelske Sprog er benyttet ved Undervisningen.

2den Afdeling. Som 1ste Afdeling; kun er af de mindre vidtkomne Elever til mundtlig og skriftlig Oversættelse benyttet „Hundrede Timer i Engelsk“ af Eibe.

Historie.

4 Timer ugentlig.

1ste Afdeling. Nordens Historie er gennemgaaet og repeteret. Sagntiden er kun taget i korte Omrids og nærmest for at give Begreb om Nordboens Kulturtrin ved den historiske Tids Begyndelse, ligesom ogsaa Opmærksomheden stadig er henledet paa Landenes indre Udvikling. Thriges og Blochs Lærebog er benyttet. Fra Marts Maanedes Begyndeise er der læst Verdenshistorie (den gamle Historie) med Blochs Lærebog for Real- og Borgerskoler som Grundlag.

2den Afdeling. Nordens Historie, behandlet paa samme Maade som i 1ste Afdeling.

Geografi.

2 Timer ugentlig.

1ste Afdeling. Evropa er gennemgaaet saavel i fysisk som i politisk Henseende, hvorved Erslevs Geografi Nr. 2 er bleven benyttet.

2den Afdeling. Som 1ste Afd.

Naturlre.

2 Timer ugentlig.

1ste og 2den Afdeling. Naturlærens mekaniske Del med Holtens „Læren om Naturlærens almindelige Love“ som Grundlag. Hvor Stoffet gav Anledning, ere enkelte Partier af Astronomien, Kemien og den fysisk-mathematiske Geografi samt Træk af Naturvidenskabens Historie mundtlig medtagne ved Undervisningen. Sædvanlig er hveranden Time benyttet til Gjennemgang, hveranden til Examination. Ved Forsøgene er Slagelse Realskoles Apparatsamling bleven benyttet.

Naturhistorie.

2 Timer ugentlig.

A. Botanik. B. Zoologi.

A. 1ste og 2den Afdeling. Planternes Anatomi og Fysiologi; det vigtigste af Systemlæren; alle Blomsterplanterne. Da denne Del af Naturhistorien er gennemgaaet om Sommeren, er der ved Undervisningen saa vidt muligt brugt levende Planter.

B. 1ste og 2den Afdeling. Et kort Omrids af Menneskets og Dyrenes Anatomi og Fysiologi. Pattedyrene og Fuglene.

Undervisningen har ikke saa meget været lagt an paa at lære Eleverne en Mængde forskjellige Arter af Planter og Dyr at kjende, som at gjøre dem bekendt med Hovedtrækkene i deres hele Bygning og Liv, og der er navnlig dvælet ved de Planter og Dyr, som have mest Betydning for Mennesket.

Regning.

1 à 2 Timer ugentlig.

1ste og 2den Afdeling. Omtrent Halvdelen af Tiden har været anvendt til Løsning af forskjelligeartede Opgaver og

der er lagt særlig Vægt paa at indøve de for Hovedregningen letteste Maader. Ved den skriftlige Regning er benyttet Chr. Hansens Regnebøger 2den og 3dje Del efter hver Elevs Standpunkt.

Tegning.

1 à 2 Timer ugentlig.

1ste og 2den Afdeling. En kort Vejledning i plan-geometrisk Tegning; Frihaandstegning efter Fortegninger (Jenssens Blomsterkonturer), efter Naturen, samt efter Helstedes skyggede Fortegninger.

Mellem Lærerkræfterne har Undervisningen været saaledes fordelt:

Religion: Hr. Pastor Dr. Viborg.

Modersmaalet: { **A.**: Frøken Vilhelmine Schmidt-Phiseldeck.
 { **B.**: H. Thaarup.

Fremmede Sprog **A.** og **B.**: Frøken Mathilde Bournonville.

Historie: { Frøken Vilhelmine Schmidt-Phiseldeck.
 Geografi: }

Naturlære: Hr. Rektor Fr. Dahl.

Naturhistorie **A.** og **B.**: Hr. Lærer E. Toepfer.

Regning: Hr. Lærer Knudsen.

Tegning: Hr. Fotograf S. Nielsen.

Fra November Maanedes Begyndelse har der daglig været meddelt $\frac{1}{2}$ Times Undervisning i Gymnastik, skiftevis fransk og svensk G., ledet af Frøken V. Schmidt-Phiseldeck, der i den Anledning havde taget Undervisning af ansete Lærerinder i Kjøbenhavn.

Siden Januar have Eleverne haft 1 Times ugentlig Sangøvelser ledede af Fru Lindorff i Slagelse. Siden December Maanedes Begyndelse er Tegneundervisningen ophørt og vil fremdeles ikke blive optaget som bundet Fag. For Elever, der have særlig Talent i den Retning, vil der imidlertid kunne skaffes fortrinlig Undervisning ved Privattimer, ligesom der ogsaa fra Slagelse kan skaffes særdeles god Undervisning i Musik for Elever, der maatte ønske det.

For de Elever, der forblive endnu et Aar, vil Undervisningen i alle Fagene blive fortsat paa samme Vis, som

den er begyndt, for hvilken Virksomhed der altsaa bliver at gjøre Rede ved næste Aars Slutning.

Hvad de nu udgaaende, altsaa étaarige, Elever angaar, da kan jeg, for saavidt de have deltaget i alle de nævnte Fag, indskrænke mig til at henrøise til foranstaaende Redegjørelse for Undervisningen i det forløbne Aar.

For de nye Elever, der indkomme nu til Maj, vil Undervisningen blive ledet paa lignende Maade; i hvilken Afdeling en Elev vil faa Plads, vil afhænge af det Kundskabstrin, paa hvilket hun befinder sig ved sin Indtrædelse.

Nogen offentlig Prøve vil ikke blive afholdt; derimod har der i Aarets Løb været et Par private Overhøringer, ligesom Elevernes Forældre selvfølgelig kunne faa Adgang til den daglige Undervisning.

Gl. Antvorskov i April 1876.

H. Thaarup.
